

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
«Қазгидромет» Республикалық мемлекеттік мекемесі
Жамбыл облысы бойынша филиалы

ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ

Наурыз 2026 жыл

Тараз, 2026 ж.

МАЗМҰНЫ		Бет
	Алғы сөз	3
1	Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері	4
2	Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
3	Атмосфералық жауын-шашын сапасының жай-күйі	8
4	Жер үсті сулары сапасының жай-күйі	8
5	Радиациялық жағдайы	10
	1 Қосымша	11
	2 Қосымша	12
	3 Қосымша	14
	4 Қосымша	16

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желісіне қоршаған орта жай-күйіне экологиялық мониторинг жүргізу жөнінде «Қазгидромет» РМК арнайы бөлімшелерімен орындалатын жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Тараз қаласы мен Жамбыл облысы аумағында қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғам мен халықты ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің өзгеруі болған тенденциясының есебінен ҚР қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді.

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері

Жамбыл облысы статистика департаментінің деректеріне сәйкес Жамбыл облысында тұрақты көздерден ластаушы заттардың нақты жиынтық шығарындылары 51,2 мың тоннаны құрайды. Тараз қаласы бойынша стационарлық көздерден ластаушы заттардың нақты жалпы шығарындылары 24,8 мың тоннаны құрайды.

Жамбыл облысында тіркелген автокөлік құралдарының саны 297,8 мың бірлікті құрайды (өсім 20,9 мың бірлік).

Статистика департаментінің деректеріне сәйкес, Жамбыл облысы, Тараз қаласында 36 474 жеке тұрғын үй, Жаңатас қаласында 1 439 жеке тұрғын үй, Қаратау қаласында 3 185 жеке тұрғын үй, Шу қаласында 6 650 жеке тұрғын үй бар. Қалалық елді мекендерде газбен қамтылған жалпы ауданның үлесі 100%, сумен қамтылуы 100% құрайды, ауылдық елді мекендерді газбен қамту 100%, сумен қамтуы 100 пайызды құрайды.

2. Жамбыл облысы атмосфералық ауа сапасының жай-күйі

Жамбыл облысының аумағында атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау 4 қол күшімен алынатын бекеттерде және 4 автоматты станцияда жүргізіледі (1 Қосымша).

Жалпы облыс аумағында ластану 15 көрсеткішке дейін анықталады:

1) қалқыма бөлшектер (шаң) 2) РМ 2,5 қалқыма бөлшектері; 3) РМ 10 қалқыма бөлшектері; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) фторлы сутек; 9) формальдегид; 10) күкіртсутек; 11) бенз(а)пирен; 12) марганец; 13) қорғасын; 14) кобальт; 15) кадмий.

Жамбыл облысы атмосфералық ауа сапасының бақылау нәтижелері.

Бақылау желісі бойынша **Тараз қаласы** ауасының ластану деңгейі «**көтеріңкі**» деп бағаланып СИ=1,8 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=2% (көтеріңкі деңгей) болып сипатталды.

Бақылау желісі бойынша **Жаңатас қаласы** ауасының ластану деңгейі «**төмен**» деп бағаланып СИ=1,0 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) болып сипатталды.

Бақылау желісі бойынша **Қаратау қаласы** ауасының ластану деңгейі «**төмен**» деп бағаланып СИ=0,1 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) болып сипатталды.

Бақылау желісі бойынша **Шу қаласы** ауасының ластану деңгейі «**көтеріңкі**» деп бағаланып СИ=2,8 (көтеріңкі деңгей) және ЕЖҚ=6% (көтеріңкі деңгей) болып сипатталды.

Нақты мәндер, сондай-ақ нормативтерден асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 1-кестеде көрсетілген.

Атмосфера ауасының ластану сипаттамасы

Көрсеткіштер	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ	ШЖШ _{м.б} жағдайларының саны		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б} еселігі		%	>	>5
					ШЖШ		ШЖШ	ШЖШ
Тараз қаласы								
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,145	0,96	0,80	1,60	0,38	1		
Күкірт диоксиді	0,007	0,15	0,224	0,45	0	0		
Көміртегі оксиді	0,95	0,32	4,18	0,84	0	0		
Азот диоксиді	0,055	1,38	0,17	0,85	0	0		
Азот оксиді	0,036	0,60	0,10	0,25	0	0		
Фторлы сутек	0,002		0,015	1,83	0,31	7		
Формальдегид	0,002	0,47	0,010	0,45	0	0		
Күкіртсутек	0,005	0,54	0,030	0,60	0			
Бенз(а)пирен	0,00033	0,33	0,0007					
Қорғасын	0,000067	0,225	0,000224					
Марганец	0,000035	0,035	0,000095					
Кобальт	0	0	0					
Кадмий	0	0	0					
Жаңатас қаласы								
Күкірт диоксиді	0,016	0,32	0,497	0,99	0	0		
Көміртегі оксиді	0,116	0,04	0,695	0,14	0	0		
Қаратау қаласы								
Күкірт диоксиді	0,021	0,42	0,038	0,08	0	0		
көміртегі оксиді	0,007	0,002	0,270	0,05	0	0		
Шу қаласы								
PM 2,5 қалқыма бөлшектері	0,0014	0,04	0,002	0,01				
PM 10 қалқыма бөлшектері	0,0011	0,02	0,001	0,004	0	0		
Күкірт диоксиді	0,013	0,258	0,018	0,04	0	0		
Күкіртсутек	0,005		0,023	2,83	6,05	135		

Экстремалды жоғары және жоғары ластану жағдайлары (ЖЛ және ЭЖЛ): Жамбыл облысының елді мекендерінде тіркелмеген.

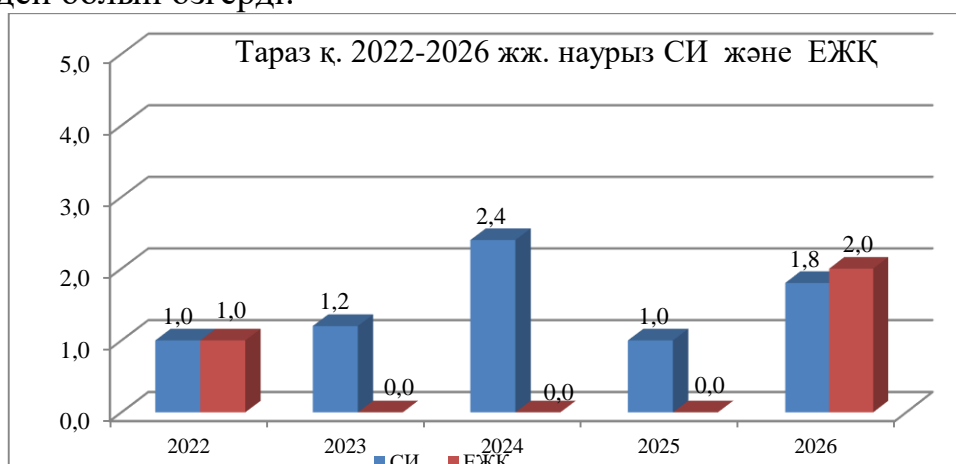
- 2026 жылдың наурыз айын 2025 жылғы наурызбен салыстырғанда Жамбыл облысындағы атмосфералық ауаның ластану деңгейі:
- өзгеріссіз – Жаңатас, Қаратау, Шу қалаларында.
  - төмен деңгейден жоғарылаған – Тараз қаласында- (2 кесте).

Тараз қ. ауа ластану деңгейінің наурыз айындағы динамикасы (2025–2026 жж.)

Елді мекен	Ластану деңгейі		Негізгі ластаушы заттар ШЖШ _{м.б.} асу еселігі
	Наурыз 2025 ж.	Наурыз 2026 ж.	
Тараз қ.	Төмен СИ – 1,0 ЕЖҚ – 0%	Көтеріңкі СИ – 1,8 ЕЖҚ – 2%	Қалқыма бөлшектер (шаң) 1,6 Күкіртсутек 1,8
Жанатас қ.	Төмен СИ=0,2 ЕЖҚ=0%	Төмен СИ=1,00 ЕЖҚ =0%	
Қаратау қ.	Төмен СИ=0,1 ЕЖҚ =0%	Төмен СИ=0,1 ЕЖҚ =0%	
Шу қ.	Көтеріңкі СИ=2,2 ЕЖҚ =6%	Көтеріңкі СИ=2,8 ЕЖҚ =6%	Күкіртсутек 2,8

Қорытынды:

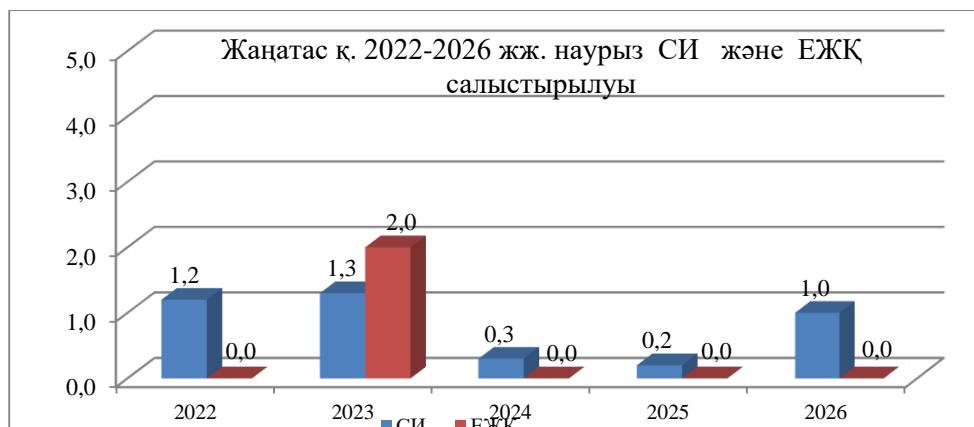
Соңғы бес жылда атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2026 жылдың наурыз айында келесідей болып өзгерді:

Графиктен көріп отырғанымыздай атмосфералық ауаның ластану деңгейі 2022, 2024, 2026 жылдары жоғары болып бағаланса, ал 2023, 2025 жылдары төмен деңгейді көрсетті.

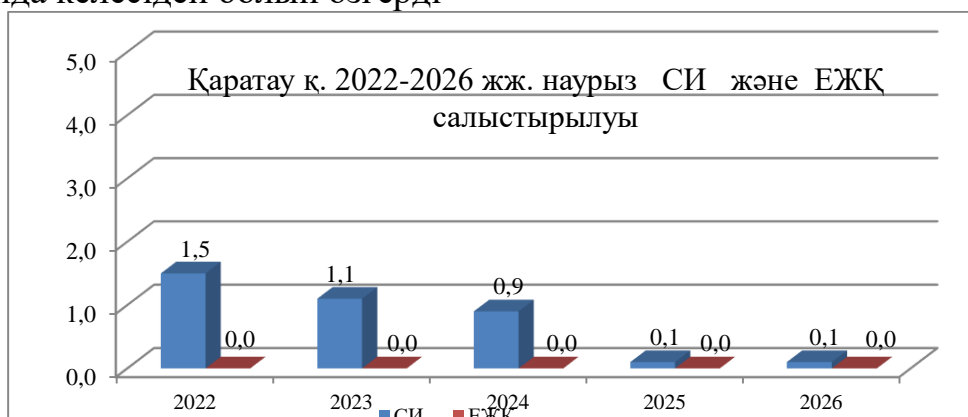
Ауа ластануының қалыптасуына ауа райы жағдайлары да әсер етеді. Наурыз айында ҚМЖ (қолайсыз метеорологиялық жағдай) байқалмады. Жауын-шашын (жаңбыр, қар) айдың 1-ші және 3-ші онкүндіктерінде тіркелді. Жекелеген күндері тұман, көктайғақ, екпінді жел байқалды. Ай ішінде облыс аумағында жауын-шашын мөлшері нормадан аз болып, 65 %-ды құрады.

Тараз қаласында соңғы бес жылда атмосфералық ауаның ластану деңгейі наурыз айында келесідей болып өзгерді:

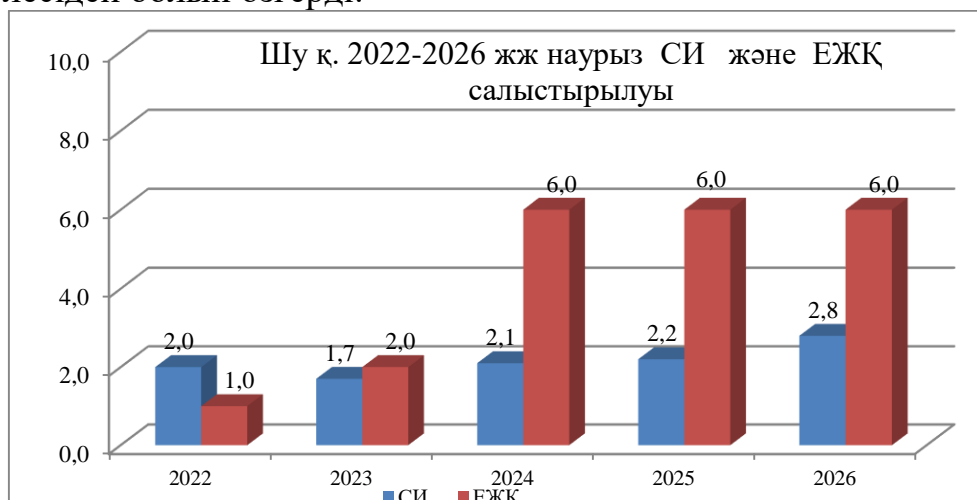
Графиктен көріп отырғанымыздай атмосфералық ауаның ластану деңгейі төмен болып бағаланып, тек 2023 жылы көтеріңкі деңгейді көрсетті.

Қаратау қаласында соңғы бес жылда атмосфералық ауаның ластану деңгейі наурыз айында келесідей болып өзгерді

Графиктен көріп отырғанымыздай, атмосфералық ауаның ластану деңгейі төмен болып бағаланды.

Шу қаласында соңғы бес жылда атмосфералық ауаның ластану деңгейі наурыз айында келесідей болып өзгерді:

Графиктен көріп отырғанымыздай, атмосфералық ауаның ластану деңгейі

көтеріңкі болып бағаланды.

3. Атмосфералық жауын-шашын сапасының жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамына бақылау 3 метеостанцияда (Қаратау, Тараз, Төле би) алынған жаңбыр суына сынама алумен жүргізілді.

Жауын-шашын сынамаларында гидрокарбонаттар 28,82%, сульфаттар 25,11%, кальций иондары 13,34%, хлоридтер 10,54% басым болды.

3 кестеде жауын-шашын құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың мөлшеріне сипаттама берілген.

3 кесте

Жауын-шашынның химиялық құрамы

Көрсеткіштер	Метеостанциядағы ең төменгі концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минералдану	Төле би МС – 22,27 мг/дм ³	Тараз МС – 38,44 мг/дм ³
Электр өткізгіштігі	Төле би МС – 43,0 мкСм/см	Тараз МС – 68,4 мкСм/см
рН (сутегі көрсеткіші)	Төле би МС – 6,25	Тараз МС – 6,75
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	Қаратау МС – 5,71	Тараз МС – 9,44
Хлоридтер (Cl)	Төле би МС – 2,53	Төле би МС – 4,21
Нитраттар (NO ₃)	Қаратау МС – 1,47	Тараз МС – 2,69
Гидрокарбонат тар(НСО ₃)	Төле би МС – 3,54	Қаратау МС – 11,77
Катиондар, мг/л		
Аммония (NH ₄)	Төле би МС – 0,59	Қаратау МС -2,09
Натрий (Na)	Төле би МС – 1,37	Тараз МС – 2,48
Калий (K)	Төле би МС – 0,73	Қаратау МС – 0,98
Магний (Mg)	Төле би МС – 0,58	Тараз МС – 0,87
Кальций (Ca)	Қаратау МС – 2,56	Тараз МС – 5,85
Микроэлементтер, мкг/л		
Қорғасын (Pb)	Төле би МС – 0,20	Тараз МС – 0,78
Мыс(Cu)	Қаратау МС – 1,32	Тараз МС – 3,61
Күшән (As)	Қаратау МС – 0,48	Тараз МС – 2,84
Кадмий (Cd)	Қаратау, Тараз, Төле би МС-0,04	МС Қаратау, Тараз, Төле би -0,04

4. Жамбыл облысы

аумағындағы жер үсті сулары сапасының бақылау нәтижелері

Жамбыл облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 6 су объектісінің (Талас, Аса, Шу, Ақсу, Қарабалта, Тоқташ өзендері) 11 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының 31 физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: көзбен шолу, су шығыны, су температурасы, сутегі көрсеткіші, мөлдірлігі, еріген оттегі, қалқыма заттар, ОБТ₅, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді заттар, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар.

Жамбыл облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Су объектілерінде судың сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі» болып табылады (бұдан әрі – Бірыңғай жіктеу).

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

4 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасы сыныбы		Параметрлері	Өлш. бірлік	Концентрация
	Наурыз 2025 жыл	Наурыз 2026 жыл			
Талас өзені	3 сынып (орташа ластанған)	4 сынып (ластанған)	Қалқыма заттар	мг/дм ³	63,25
Аса өзені	4 сынып (ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОХТ	мг/дм ³	22,05
			Сульфаттар	мг/дм ³	108,5
			Магний	мг/дм ³	21,4
Шу өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОБТ ₅	мг/дм ³	2,51
			ОХТ	мг/дм ³	24,2
			Сульфаттар	мг/дм ³	169,0
			Магний	мг/дм ³	23,85
			Жалпы темір	мг/дм ³	0,11
Ақсу өзені	4 сынып (ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	ОХТ	мг/дм ³	20,5
			Сульфаттар	мг/дм ³	240,0
			Магний	мг/дм ³	57,6
			Жалпы темір	мг/дм ³	0,17
Қарабалта өзені	4 сынып (ластанған)	5 сынып (өте ластанған)	Сульфаттар	мг/дм ³	620,0
Тоқташ өзені	3 сынып (орташа ластанған)	4 сынып (ластанған)	Магний	мг/дм ³	88,5
			Мырыш	мг/дм ³	0,011

4–кестеден көріп отырғанымыздай, 2025 жылдың наурыз айымен салыстырғанда Аса және Ақсу өзендері жер үсті су сапасы 4-ші сыныптан 3-ші сыныпқа ауысып, жақсарған;

Талас және Тоқташ өзендері жер үсті су сапасы 3-ші сыныптан 4-ші сыныпқа, Қарабалта өзенінің су сапасы 4-ші сыныптан 5-ші сыныпқа ауысып, нашарлаған;

Шу өзені жер үсті су сапасы айтарлықтай өзгерген жоқ.

Жамбыл облысы су объектілеріндегі негізгі ластанушы заттар магний, оттегіні химиялық және биохимиялық тұтыну, сульфаттар, мырыш, жалпы темір және қалқыма заттар болып табылады.

Жоғары және экстремалды жоғары ластану жағдайлары

Жоғары(ЖЛ) және экстремалды жоғары ластану (ЭЖЛ) жағдайлары тіркелмеді.

Су объектілері тұстамаларындағы сапа бойынша ақпарат 3-қосымшада көрсетілген.

5. Радиациялық жағдайы

Жердегі гамма-сәулелену деңгейіне бақылау күн сайын 3 метеорологиялық станцияда (Тараз, Төле би, Шығанақ) жүргізіледі, сондай-ақ атмосфераның жер беті радиоактивтердің түсу тығыздығына бақылау 3 метеорологиялық станцияларда (Тараз, Төле би, Шығанақ) горизонтальді планшеттер алу бес тәуліктік сынама жолымен жүзеге асырылды.

5 кесте

Көрсеткіштердің шекті мәндері

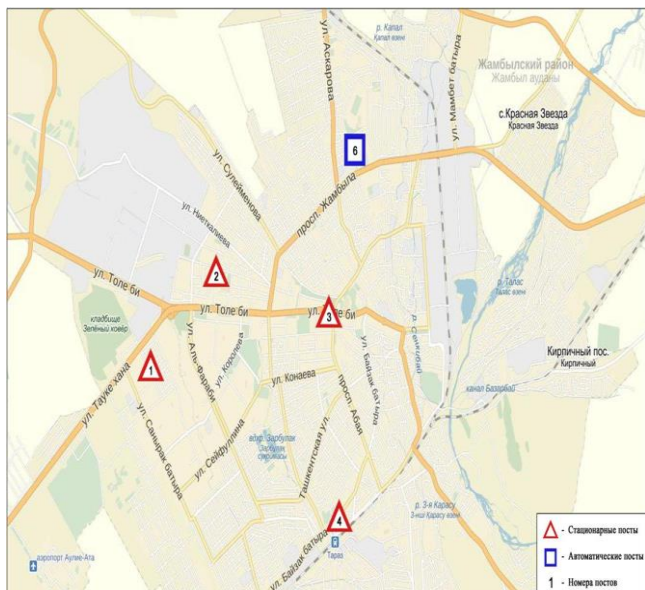
Көрсеткіштер (ШЖШ)	Максималды концентрация	Минималды концентрация
Гамма-фон (0,57 мкЗв/ч)	0,23 мкЗв/ч	0,08 мкЗв/ч
Тығыздығы (110 Бк/м ²)	2,7 Бк/м ²	1,4 Бк/м ²

Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,17 мкЗв/сағ құрады, ал орташа түсу тығыздығы 2,1 Бк/м² құрады, бұл рұқсат етілген шекті жолдан аспайды.

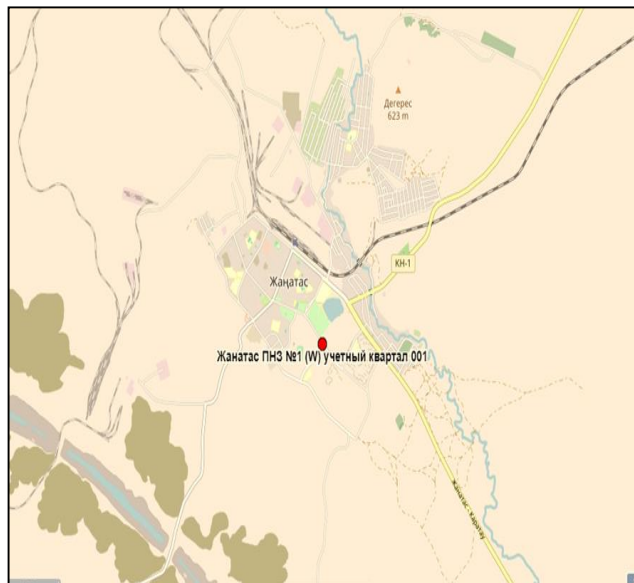
Жамбыл облысындағы бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын ластаушы заттар

Елді мекен	Бекеттердің мекен-жайы	Бақылау жүргізу	Анықталатын ластаушы заттар
Тараз қ.	ПНЗ №1 Шымкент көшесі, 22	қол күшімен алынатын сынама	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, фторлы сутек, формальдегид, бенз(а)пирен, қорғасын, марганец, кадмий, кобальт.
Тараз қ.	ПНЗ №2 Рысбек батыр көшесі, 15, Ниетқалиев көшесінің бұрышы		
Тараз қ.	ПНЗ №3 Абай және Төле би көшелерінің бұрышы		
Тараз қ.	ПНЗ №4 Абай даңғылы мен Байзақ батыр көшесінің қиылысы		
Тараз қ.	ПНЗ №6 Сәтбаев көшесі мен Жамбыл даңғылы	үзіліссіз режимде, әр 20 минут сайын	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкіртсутек
Жанатас қ.	ПНЗ №1 учетный квартал 001, №18	үзіліссіз режимде, әр 20 минут сайын	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді
Каратау қ.	ПНЗ №1 Тамды әулие көшесі, №130	үзіліссіз режимде, әр 20 минут сайын	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді
Шу қ.	ПНЗ №1 Шу қалалық ауруханасының маңында	үзіліссіз режимде, әр 20 минут сайын	PM 2,5 қалқыма бөлшектері, PM 10 қалқыма бөлшектері, күкірт диоксиді, күкіртсутек

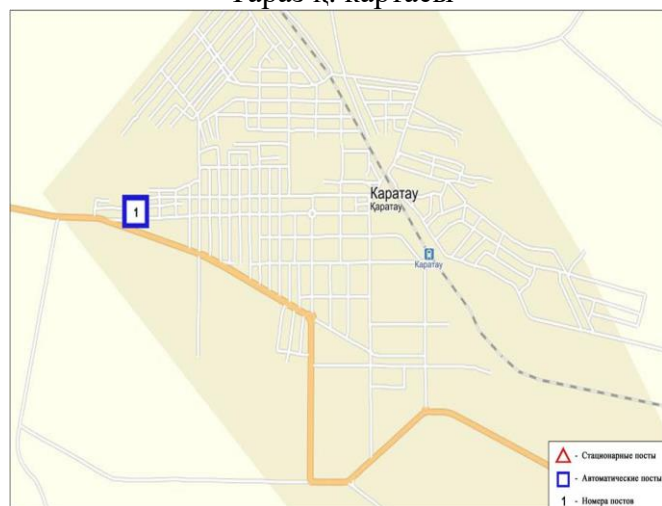
Жамбыл облысы бақылау бекеттері мен метеостанциясының орналасу сызбасы

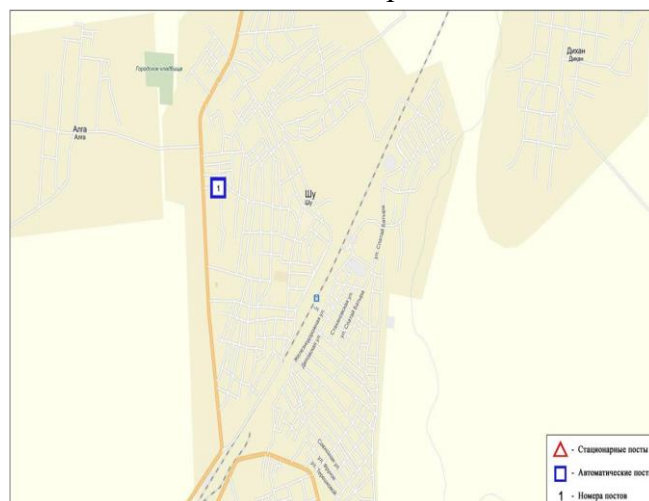
Тараз қ. картасы

Жанатас қ. картасы

Каратау қ. картасы

.Шу қ. картасы

2 Қосымша

2026 жылдың наурыз айындағы Жамбыл облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Талас өзені	Су температурасы 4,0 – 16,0°C шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,20–8,30, суда еріген оттегінің шоғыры 10,7–12,3 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,57 – 2,25 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 16 – 17 см құрады.	
Жасөркен а., Жасөркен а. 0,7 км жоғары, су бекеті тұстамасында	6 сынып	Қалқыма заттар – 65,0 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Солнечный к., гидро бекеттен 0,5 км төмен	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,25 мг/дм ³ , ОХТ – 16,0 мг/дм ³ , сульфаттар – 143,0 мг/дм ³ , магний – 28,8 мг/дм ³ . Оттегіні биохимиялық және

		химиялық тұтыну нақты концентрациялары фондық кластан аспайды. Сульфаттармен магний концентрациялары фондық кластан асады.
Тараз қ., Тараз қ. 7,5 км жоғары, МАЭС тұстамасынан 0,7км ыше жоғары, су бекетінен 3,0 км жоғары	3 сынып	ОХТ – 21,0 мг/дм ³ , сульфаттар – 146,0 мг/дм ³ , магний – 27,2 мг/дм ³ . Оттегіні химиялық тұтыну нақты концентрациясы фондық кластан аспайды. Сульфаттардың және магнийдің нақты концентрациялары фондық кластан асады.
тұстама Тараз қаласынан 10 км төмен, қант және спирт комбинаттарының фильтрация алқаптарынан шыққан коллекторлы-дренаж суларынан 0,7 км төмен	3 сынып	ОХТ – 28,0 мг/дм ³ , сульфаттар – 154,0 мг/дм ³ , магний – 50,6 мг/дм ³ . Оттегіні химиялық тұтыну, сульфаттардың және магнийдің нақты концентрациялары фондық кластан асады.
Аса өзені		Су температурасы 3,0 – 5,0°С, сутегі көрсеткіші 8,25–8,30, суда еріген оттегінің шоғыры 10,6 – 11,0 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,35 – 2,03 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 16–17 см құрады.
Шөлдала шағын ауданы (көпір үсті), Құмшағал а/о.	3 сынып	ОХТ – 23,5 мг/дм ³ , сульфаттар – 112,0 мг/дм ³ , магний – 24,3 мг/дм ³ .
Аса өз., Аса а. 500 м төмен	3 сынып	ОХТ – 20,6 мг/дм ³ , сульфаттар – 105,0 мг/дм ³ . Оттегіні химиялық тұтыну нақты концентрациясы фондық кластан аспайды. Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Шу өзені		Су температурасы 5,0 – 10,2°С шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,30, суда еріген оттегінің шоғыры 8,57 – 14,0 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,36 – 2,66 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 4–5 см құрады.
Кайнар а. (Благовещенское а.), Кайнар а. 0,5 км төмен: су бекетінен 65 м. төмен	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,36 мг/дм ³ , ОХТ – 24,1 мг/дм ³ , сульфаттар – 163,0 мг/дм ³ , магний – 21,4 мг/дм ³ , аммоний ионы – 0,83 мг/дм ³ , жалпы темір – 0,15 мг/дм ³ . Оттегіні химиялық тұтыну, оттегіні биохимиялық тұтыну және магнийдің нақты концентрациялары фондық кластан асады. Аммоний ионы, жалпы темірдің және сульфаттардың нақты концентрациялары фондық кластан асады.
Д.Қонаев а. 0,5 км төмен	5 сынып	Қалқыма заттар – 91,0 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Ақсу өзені		Су температурасы – 9,0°С, сутегі көрсеткіші – 8,30, суда еріген оттегінің шоғыры – 13,9 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 1,98 мгО/дм ³ , мөлдірлігі – 2 см құрады.
Ақсу а. 0,5 км жоғары, Ақсу өзені сағасынан 10 км	3 сынып	ОХТ – 20,5 мг/дм ³ , сульфаттар – 240,0 мг/дм ³ , магний – 57,6 мг/дм ³ , жалпы темір – 0,17 мг/дм ³ . Оттегіні химиялық тұтыну нақты концентрациясы фондық

		кластан аспайды. Магнийдің, жалпы темірдің және сульфаттардың нақты концентрациялары фондық кластан асады.
Қарабалта өзені		Су температурасы – 8,0°C, сутегі көрсеткіші – 8,35, суда еріген оттегінің шоғыры – 13,8 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,32 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 12 см құрады.
Баласағұн к. Қырғызстанмен шекаралас, өзен сағасынан 29 км	5 сынып	Сульфаттар – 620,0 мг/дм ³ . Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық кластан асады.
Тоқташ өзені		Су температурасы – 6,0°C, сутегі көрсеткіші – 8,30, суда еріген оттегінің шоғыры – 14,2 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,02 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 12 см құрады.
Қырғызстанмен шекарада, Жауғаш Батыр а. ауыл шетіндегі өзен сағасынан 78 км қашықтықта	4 сынып	Магний – 88,5 мг/дм ³ , мырыш – 0,011 мг/дм ³ . Магнийдің нақты концентрациясы фондық кластан асады. Мырыштың нақты концентрациясы фондық кластан аспайды.

3 Қосымша

Анықтамалық бөлім

Елді-мекен ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілген шоғырлары (ШЖШ)

Қоспаның атауы	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік сыныбы
	максималды бір реттік (ШЖШ _м)	орта-тәуліктік (ШЖШ _{о.т})	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
PM 10 қалқыма бөлшектері	0,3	0,06	
PM 2,5 қалқыма бөлшектері	0,16	0,035	
Хлорлы сутек	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Күшән	-	0,0003	2
Озон (жербеті)	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртсутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутек	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1

Мырыш	-	0,05	3
-------	---	------	---

«Қалалық және ауылдық елді-мекендердегі атмосфералық ауаға қойылатын гигиеналық нормативтер» (2022 жылғы 02 тамыздағы № ҚР ДСМ-70)

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градация	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Айға бағалау
I	Төмен	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

Мемлекеттік органдарды тұрғындар қоғамдастығын ақпараттандыру үшін қалалардың атмосфера ластануының жай-күйі жөніндегі құжат 52.04.667–2005 БҚ. Әзірлеуге, салуға, баяндауға және мазмұндауға қойылатын жалпы талаптар.

Су пайдалану сыныптарын суды пайдаланудың санаттары (түрлері) бойынша саралау

Суды пайдалану сыныбы	Тазалау мақсаты/түрі	Су пайдалану сыныптары					
		1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып	5 сынып	6 сынып
Су экожүйелерінің қызметі	-	+	+	-	-	-	-
Балық өсіру/ихтиофаунаны қорғау	Албырт балық	+	+	-	-	-	-
	Тұқы балық	+	+	+	-	-	-
Ауыз су-шаруашылық сумен жабдықтау және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарын сумен жабдықтау	Қарапайым өңдеу	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы өңдеу	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды өңдеу	+	+	+	-	-	-
Мәдени-тұрмыстық су пайдалану	Туризм, спорт, демалыс, шомылу	+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-	-
	Тұндыру карталарын пайдалану кезінде	+	+	+	+	+	-
Өнеркәсіптік су пайдалану	Технологиялық процестер, салқындату процестері	+	+	+	+	+	-
Гидроэнергетика	-	+	+	+	+	+	+
Су көлігі	-	+	+	+	+	+	+
Тау-кен өндірісі	-	+	+	+	+	+	+

Ескертпе:

"+" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етеді;

"-" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етпейді.

* Су объектілерінде су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР АШМ СРК 09.11. 2016 жылғы №151 Бұйрық, оған 2025 жылғы 4 маусымдағы № 111-НҚ бұйрығымен өзгерістер енгізілді).

Радиациялық қауіпсіздік стандарты

Нормаланған мәндер	Доза шектері
Тиімді доза	Халық
	Жылына орта есеппен алғанда 1 м ³ в кез келген 5 жыл ішінде 5 м ³ в аспайды

* «Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар»

4 Қосымша

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген (бұдан әрі - ШРШ) мөлшері

Заттардың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ) топырақта мг/кг
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0

* Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне арналған гигиеналық нормативтер Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрі 2021 жылғы 21 сәуірдегі № КР ДСМ -32 бұйрығымен бекітілген

«ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫ ФИЛИАЛЫ

МЕКЕН-ЖАЙЫ:
ТАРАЗ ҚАЛАСЫ
ШЫМКЕНТ КӨШЕСІ 22
ТЕЛ. 8-(7262)-31-60-81
8-(7262)-56-80-51
E MAIL: info_zmb@meteo.kz